

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення і пришвидшення процесу судового захисту порушених прав та законних інтересів осіб (реєстр. № 4879 від 04 липня 2016 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 05 липня 2016 року Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 07 липня 2016 року (протокол № 49) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення і пришвидшення процесу судового захисту порушених прав та законних інтересів осіб (реєстр. № 4879 від 04 липня 2016 року), поданий народним депутатом України Алексеєвим І.С. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту його метою є створення системи електронного наказного провадження, що дасть змогу зменшити навантаження на судову систему України шляхом встановлення нового порядку розгляду визначених законом категорій справ у короткі строки з використанням інформаційних технологій та без виклику сторін електронного наказного провадження до суду.

Відповідно до положень Законопроекту розгляд справ у порядку електронного наказного провадження передбачатиме:

- 1) реєстрацію стягувача та боржника в автоматизованій системі електронного наказного провадження;
- 2) звернення заявника через автоматизовану систему наказного провадження із заявою до суду про видачу електронного судового наказу;
- 3) розгляд судом отриманої заяви та видачу електронного наказу із встановленням строку для подання боржником заперечень;
- 4) скасування електронного наказу із роз'ясненням стягувачу його права звернутись з цими самими вимогами до суду в загальному порядку (у разі надходження від боржника заперечень);
- 5) внесення до Єдиного державного реєстру судових рішень відомостей щодо набрання електронним наказом законної сили і надсилання його стягувачу (у разі неотримання від боржника заперечень).

Обов'язковими умовами для розгляду справ у порядку електронного наказного провадження пропонується визначити такі:

- 1) наявність між сторонами укладеного договору в письмовій формі;
- 2) вимога має обмежуватись виключно сумою грошової заборгованості, що впливає з такого договору;
- 3) встановлення обмеження щодо максимальної суми грошової заборгованості за вимогою:
  - до фізичних осіб - не більше 100 розмірів мінімальної заробітної плати;
  - до юридичних осіб - не більше 1000 розмірів мінімальної заробітної плати;
- 4) наявність у суду достовірних відомостей про одержання боржником проекту електронного судового наказу та ненадходження від нього заперечень з приводу пред'явлених до нього вимог.

Законопроект також передбачається, що розгляд господарських справ у порядку електронного наказного провадження буде віднесено до підсудності місцевих господарського та загального суду, визначених Державною судовою адміністрацією України.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики та правосуддя виходить з такого.

Згідно зі статтею 8 Загальної декларації прав людини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН, кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом.

Відповідно до статті 55 Основного Закону України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі (частина 2 статті 124).

Рекомендацією Комітету Міністрів Ради Європи № R (81) 7 від 14 травня 1981 року стосовно шляхів полегшення доступу до правосуддя визначається необхідність державам-членам розробити заходи щодо безспірних позовних вимог, які б забезпечували максимальне скорочення строків ухвалення остаточного рішення без зайвих формальностей та особистого прибуття до суду чи зайвих витрат (пункт 9), а також передбачити спрощений порядок судочинства (пункт 15).

У преамбулі Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R (84) 5 від 28 лютого 1984 року стосовно принципів цивільного судочинства, що направлені на удосконалення судової системи наголошується на важливість спрощення цивільного судочинства і забезпечення доступу сторін до спрощених й більш швидких його форм, а відповідно до принципу 8 даного документу рекомендується передбачити конкретні привила чи звід правил, які пришвидшать вирішення спору у випадках пов'язаних з безспірним правом, завчасно оціненою шкодою, а також у випадках, пов'язаних з позовами на невеликі суми. Також у принципі 9 Рекомендації зазначається, що судові органи повинні мати в своєму розпорядженні найсучасніші технічні засоби для того, щоб вони могли здійснювати правосуддя

найефективнішим чином, зокрема, шляхом полегшення доступу до різних джерел права, а також шляхом прискорення процесу здійснення правосуддя.

Зазначені рекомендації та принципи певною мірою відображені в положеннях Концепції вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, схваленою Указом Президента України від 10 травня 2006 року № 361/2006.

Разом з тим, варто врахувати позитивний досвід Республіки Польща, який показує, що завдяки запровадженню системи «електронного суду» в країні спростилося доступ до правосуддя, а судова система стала більш простою, чіткою та прозорою.

Так, зважаючи на значну кількість справ в Україні щодо стягнення грошових коштів за договірними зобов'язаннями, а також на надмірну завантаженість органів судової влади, запровадження європейської практики електронного судового наказу в рамках цивільного та господарського судочинства дозволить спростити і прискорити процес судового захисту порушених прав та законних інтересів осіб при стягненні безспірних грошових заборгованостей.

Положеннями Конституції України передбачено, що питання судочинства визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Водночас, слід зазначити, що Верховною Радою України вже було розглянуто та не прийнято 19 травня 2016 року дещо аналогічний за змістом законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження наказного провадження у цивільному та господарському судочинстві (реєстр. № 3769 від 14 січня 2016 року), поданий Президентом України як невідкладний. Основним зауваженням під час обговорення на пленарному засіданні Верховної Ради України було те, що розгляд господарських справ у порядку електронного наказного провадження пропонувалося віднести до підсудності господарського суду Чернігівської області, а розгляд цивільних – до підсудності Броварського районного суду Київської області.

Порівняно із вказаним вище законопроектом Законопроект за № 4879 доопрацьовано та зазначену норму змінено. Зокрема, пропонується розгляд господарських справ у порядку електронного наказного провадження віднести до підсудності місцевих господарського та загального суду, визначених Державною судовою адміністрацією України.

На підставі викладеного вище Комітет з питань правової політики та правосуддя вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення і пришвидшення процесу судового захисту порушених прав та законних інтересів осіб (реєстр. № 4879 від 04 липня 2016 року), поданий народним депутатом України Алексєєвим І.С., прийняти за основу.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено народного депутата України Алексєєва І.С.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ